

До Департамент „Право“ към
Нов Български Университет;
До научното жури, назначено със
Заповед на Ректора на НБУ;

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р Румен Петров Владимиров, преподавател по наказателно и международно наказателно право в Нов Български Университет;

За придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“ в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма Наказателно право;

Автор: Милена Бориславова Рангелова, докторант на самостоятелна подготовка, **тема на дисертацията: „Съдебно усмотрение при определяне на наказанието“**;

Научен ръководител: проф. д-р Румен Петров Владимиров – НБУ

Като се съобразят правилата и изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Образеца за структура на становище, изготвен съгласно Наредбата за развитие на академичния състав на НБУ, може да се отбележи следното:

I. Обща характеристика на дисертационния труд.

Темата за съдебното усмотрение при определяне на наказанието за извършено конкретно престъпление е нова за българската теория и съдебната практика. В същото време тази тема придобива изключителна важност и актуалност, с оглед на новите общественно-икономически условия в РБ и за гарантиране на еднакви подходи за определяне на законосъобразно и справедливо наказание от съда спрямо обвиняеми лица. Защото през последните години се установяват определени разминавания в

оценките на съдилищата, при което за сравнително близки и сходни по тежест /еднакви или различни видове/ престъпления, неоснователно се налагат наказания, които чувствително се различават по вид и размер.

Подобни аномалии се дължат на различни причини, но основните се състоят в непълната и недостатъчна уредба на правилата и нормите в НК относно определяне на наказанието и най-вече, на липсата на законово уточняване относно пределите на усмотрението на съда при определяне на наказанието. Именно на изясняване същността на съдебното усмотрение, на ролята на различните по значимост смекчаващи и отегчаващи обстоятелства, които водят до необходимост да се установят нормативни предели за формиране и изразяване на усмотрението, е посветен настоящият дисертационен труд. Във връзка с това неговите цели и задачи са достатъчно убедително обосновани и изведени, както в дисертацията, така и в автореферата към нея. От друга страна тези цели и задачи, заедно с избраната методология и методика на изследване, се намират помежду си в пълно съответствие и синхрон.

Самата дисертация /предвид на сериозната и многоаспектна проблематика/ е разработена в обем от 312 страници. Приложената накрая библиографска справка включва 321 заглавия и 9 сайта от Интернет, а бележките под линия са 359 на брой. Структурно трудът се състои от увод, три глави и заключение, в което са формулирани постигнатите резултати. Изложението във всяка глава е разположено в три параграфа, като в някои от тях допълнително е диференцирано в точки и подточки.

По темата на дисертацията са публикувани достатъчен брой от четири статии в издания на реномирани научни организации като: Правния институт на БАН, АМВР, ПУ „П. Хилендарски“ и НБУ.

II. Научни и научно-приложни приноси.

Преди всичко трябва да се подчертае, че дисертационното изследване е първото у нас теоретично изследване по въпроса за съдебното усмотрение и необходимостта от неговото правно регулиране.

В труда се съдържат многобройни приноси и приносни моменти от различно естество, с насоченост към разширяване и усъвършенстване на НК относно наказанието и неговото определяне от съда. Към тях следва да се посочат следните най-важни и съществени приноси:

- На първо място следва да се отбележи, че темата е разработена в насока, която е алтернативна и противоположна на съществуващата понастоящем теоретична и нормативна концепция за определяне на наказанието от съда. От тази позиция основателно може да се твърди, че дисертационният труд и неговите научни резултати определено надхвърлят изискванията за даване на образователната и научна степен „доктор“;

- Принос съставлява и изясняване на същността на материалноправното понятие „съдебно усмотрение“ и неговото съотношение с понятието „вътрешно убеждение“, като основен процесуален принцип;

- По същия начин може да се оцени и обосноваване на допустимостта и необходимостта от уточняване пределите на съдебното усмотрение, като гаранция срещу чувствителните разминавания или злоупотреби, както и открояването на възможните способности за нормативно въвеждане на такива предели;

- Като принос трябва да бъде посочено и изследването относно историческото развитие на идеята за пределите на съдебното усмотрение от древността до наши дни, както и направения цялостен историко-правен анализ за регулиране на съдебното усмотрение в съвременното чуждестранно законодателство;

- Като принос може да се определят и направените анализ и разсъждения във връзка с диференциацията и индивидуализацията на наказателната отговорност и на наказанията, включително и от гледна точка динамиката на техните елементи;

- Съществени приноси се установяват и при разкриване понятието, предназначението и правната природа на смекчаващите и на отегчаващите обстоятелства – техните прилики и разлики с привилегироващите и квалифициращите обстоятелства, както и съотношението между тези групи на индивидуализиращи и на съставомерни обстоятелства, които авторът нарича недифинитивни /т. е. неизграждащи вида престъпление, а относими най-вече към неговата обществена опасност/;

- Безусловен принос в теорията представлява обособяването в три групи на конкретните видове смекчаващи и отегчаващи наказанието обстоятелства /отделен е приносът относно връзката им с тази основна наказателноправна категория/. Всяка от тези групи има определена тежест и значение за формиране и проявление на съдебното усмотрение. Първата

и основна група са т. нар. съществено влияещи обстоятелства върху обществената опасност на деянието и дееца, към втората са отнесени тези с относително по-слабо влияние върху обществената опасност, а към третата – обстоятелства, свързани с дееца, които са извън обществената опасност и могат да влияят единствено върху съдебното усмотрение.

- Като принос може да се определи и виждането на базата на обособените групи конкретни видове обстоятелства, за необходимостта от въвеждане на правила за по-тесни предели на санкциониране в рамките на предвидените граници на наказанието лишаване от свобода, както и при алтернативните и при кумулативните санкции;

- Накрая следва да се отбележи, че като обобщение на аргументираните научни тези и становища в дисертацията се правят голям брой предложения де леге ференда. Те определено биха улеснили законодателя, ако реши да възприеме в НК предлаганата нова концепция във връзка с определяне на наказанието. Но независимо дали ще се възприемат от законодателя, тези предложения биха провокирали теоретични дискусии и изобщо биха били безусловно полезни за развитието на наказателноправната теория и за съдебната практика в областта на определяне на наказанието.

III. Препоръки и бележки.

Може да се каже, че постигнатите многобройни, важни и съществени научни резултати в дисертацията, омаловажават в някаква степен нейните недостатъци. Все пак трябва да се спомене, че такива се констатираха, макар и най-вече от редакционно-техническо естество. Може да се споменат наличието на относително дълги изречения, често съдържащи ненужна информация, която затруднява или отклонява вниманието на читателя; прекалена обстоятелственост на места; някои повторения и др.

Що се отнася до препоръките това е една, а именно дисертационният труд да бъде издаден като самостоятелна монография. Разбира се това трябва да стане след прецизна нова редакция, която да направи изложението още по-точно и ясно, както и да се направят подходящи съкращения в изложението, чрез които обемът на труда да бъде намален, без да се намаляват неговите научни достойнства.

IV. Заключение.

Посочените критични бележки нямат такъв характер и тежест, че да надделяват над приносите и приносните моменти в дисертацията. Точно обратно, за всеки непредубеден читател става ясно, че от докторанта са положени значителен и продължителен труд и усилия по проучване на източниците и за написване на труда, като са постигнати повече от достатъчно убедителни научни резултати. За това очевидно са допринесли отличната подготовка по специалността на докторанта и факта, че дълги години работи като наказателен съдия, понастоящем в апелативния съд – град Пловдив. Въз основа на всичко посочено до тук, се налага еднозначния и категоричен извод, че трябва да се даде **висока положителна оценка** на дисертационния труд на Милена Бориславова Ангелова. Ето защо призовавам уважаемите членове на научното жури да гласуват също положително за даване на образователната и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление „Право 3.6“, специалност „наказателно право“.

29. 05. 2018 г.

София

С уважение:

/Проф. д-р Румен Владимирова/